

Debreceni Ítéltábla

Mf.I.50.051/2022/9.

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Nyitrai Károly Ügyvédi Iroda (cím1.; eljáró ügyvéd: Dr. Nyitrai Károly) által képviselt felperes cím2 alatti lakos felperesnek -, a Dr. Osváth Ildikó ügyvéd (cím3) által képviselt Alperes cím4 alperes ellen, elmaradt illetmény pótlék és egyéb megfizetése iránt indított perében a Miskolci Törvényszék 9.M.70064/2021/40. számú ítélete ellen az alperes részéről 41. alszám alatt előterjesztett fellebbezése alapján indult másodfokú eljárásban – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

r é s z í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti; azon részét melyben kötelezte az alperest helyettesítési díj és illetménypótlék címén bruttó 105 891 (egyszázöttezer-nyolcszázkilencvenegy) forint, valamint ezen összegnek a 2018. november 15. napjától a kifizetés napjáig járó törvényes késedelmi kamata megfizetésére, hatályon kívül helyezi és e körben az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasítja.

Az ítéltábla a felperes és az alperes másodfokú eljárásban felmerült költségét 12 700 – 12 700 (tizenkettőezer-hétszáz – tizenkettőezer-hétszáz) forint összegben, a fellebbezési illetéket 15 000 (tizenötezer) forint összegben állapítja meg azzal, hogy mindezek viseléséről az új eljárásban az elsőfokú bíróság dönt.

A részítelelet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

[1] Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapított tényállás szerint a történelem és földrajz szakos tanár végzettséggel rendelkező felperes 2017. augusztus 21. napjától pedagógus munkakörben állt határozatlan idejű közalkalmazotti jogviszonyban az alperesnél. A munkavégzés helye a (oktatási intézmény neve)ben volt.

[2] A felperes 2018. augusztus 31. napjáig teljes - heti 40 óra - munkaidőben volt foglalkoztatva azzal, hogy a neveléssel-oktatással lekötött munkaideje heti 24 óra. Az illetménye 2017. augusztus 21. napjától 2017. augusztus 31. napjáig havi 274 537 forint, míg 2017. szeptember 1. napjától 2018. augusztus 31. napjáig havi 284 200 forint volt.

[3] A kinevezés módosítását követően 2018. szeptember 1. napjától a felperes munkaideje heti 20 óra, a neveléssel-oktatással lekötött munkaideje heti 13 óra volt. Az illetménye 2018. szeptember 1. napjától 2018. december 31. napjáig havi 142 100 forint, míg a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlék havi 10 150 forintban került megállapításra. 2019. január 1. napjától az illetmény havi 147 175 forintra emelkedett, a nehéz körülmények között végzett munkáért járó pótlék összege nem változott.

[4] A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ által a Pedagógusok Szakszervezetével kötött és 2017. december 31. napjáig hatályban volt kollektív szerződés 11-13. pontjai rendelkeztek az alperesnél a kötött munkaidő feletti munkavégzésről, a helyettesítésről és annak díjazásáról.

[5] Az alperes által a Pedagógusok Szakszervezetével kötött és 2018. január 1. napjától hatályba lépett kollektív szerződés „Óradíj” című 16. pontjának rendelkezése szerint a munkáltató a rendkívüli munkavégzés díjazásával kapcsolatos kérdéseket külön megállapodás keretében rendezi, azonban ilyen külön megállapodás nem született.

[6] Az alperes 2018. február 13. napján kelt intézkedésében tájékoztatást adott arról, hogy 2018. január 1. napjától a túlmunka óradíja 3045 forint.

[7] Az alperes rendelkezése alapján a 2017/2018. és a 2018/2019. tanévben a felperes helyettesítést végzett, részben a saját szakjába tartozó (földrajz, történelem, társadalom- és állampolgári ismeretek, természetismeret) tanórákon, valamint túlnyomórészt a szakjába nem tartozó (technika, német nyelv, matematika, kémia, testnevelés és sport, etika, életvitel és gyakorlat, vizuális kultúra, magyar irodalom, angol nyelv, informatika, magyar nyelv, fizika) tanórákon, továbbá osztályfőnöki órán és tanórán kívüli foglalkozáson is.

[8] A felperes 2017. szeptember 1. és 2017. december 31. között összesen 16 óra helyettesítést látott el, amelynek a helyettesítési díja a kollektív szerződés 13. pontja alapján 32 832 forint.

[9] A felperes 2017. október 18. napján 2 óra összevont helyettesítést végzett, amelynek a helyettesítési díja a kollektív szerződés 13. pontja alapján 1354 forint.

[10] A felperes 2018. január 1. és 2018. június 15. közötti összesen 32 óra helyettesítést látott el, amelynek a helyettesítési díja – az illetmény 50%-ának megfelelő összeg – 26 133 forint.

[11] A felperes 2018. szeptember 1. és 2019. május 7. napja közötti időszakban 20 óra helyettesítést látott el, amelynek a helyettesítési díja – az illetmény 50%-ának megfelelő összeg – 17 471 forint.

Ugyanezen időszakban 2018. szeptember 17., október 2., november 6. és 2019. január 14., január 21. valamint május 6. napján összesen 6 óra helyettesítést látott el, amelynek a helyettesítési díja – az illetménye 50%-ának megfelelő összeg – 5163 forint.

[12] A felperes 2019. november 5. és 2019. december 11. közötti időszakban 4 óra helyettesítést végzett, amelynek a helyettesítési díja – az illetmény 50%-ának megfelelő összeg – 3383 forint.

[13] A felperes 2019. szeptember 3. és 2019. november 26. napja közötti időszakban a rendes munkaidőt meghaladóan összesen 23,42 óra munkát végzett, amelyre eső illetménye és az annak 50%-ának megfelelő pótléka együttes összege 59 420 forint.

[14] Az alperes a 2017. október 18. napjától 2018. június 14. napjáig tartó időszakban teljesített helyettesítésekre 2019. május 16. napján elszámolt és 2019. május 27. napján kifizetett a felperesnek 34 702 forintot.

[15] Az elsőfokú eljárás során a felperes többször módosított, majd legutóbb fenntartott kereseti kérelmében

- 2017. szeptember 1. és 2018. június 15. napja közötti időszak vonatkozásában 48 óra helyettesítés után elsődlegesen a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (továbbiakban: Mt.) 107. § a) bekezdés és a 143. § (1)-(2) bekezdés rendelkezései alapján, másodlagosan a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (továbbiakban: Kjt.) 24. § (1) bekezdés és az Mt. 143. § (1)-(2) bekezdés alapján 117 600 forint illetménypótlék és helyettesítési díj, valamint ezen összeg 2018. január 22. napjától számított törvényes késedelmi kamata,

- a 2017. október 18. napján ellátott 2 óra összevont helyettesítésre a Kjt. 24. § (1) bekezdés és az Mt. 143. § (1)-(2) bekezdés alapján 1354 forint helyettesítési díj, és ezen összeg 2017. november 10. napjától számított törvényes késedelmi kamata,

- a 2018. szeptember 1. és 2019. május 7. napja közötti időszakban teljesített 20 óra helyettesítés után elsődlegesen az Mt. 107. § a) és 143. § (1)-(2) bekezdés alapján, másodlagosan a Kjt. 24. § (1) bekezdés és az Mt. 143. § (1)-(2) bekezdés alapján 54 240

forint illetménypótlék és helyettesítési díj, valamint ezen összeg 2019. január 4. napjától számított törvényes késedelmi kamata,

- 2019. november 5. és 2019. december 11. közötti időszakban teljesített 4 óra helyettesítés után elsődlegesen az Mt. 107. § a) pont és a 143. § (1)-(2) bekezdés, másodlagosan a Kjt. 24. § (1) bekezdés és az Mt. 143. § (1)-(2) bekezdés alapján 10 848 forint illetménypótlék és helyettesítési díj, valamint ezen összeg 2019. november 25. napjától számított törvényes késedelmi kamata,

- a 2019. szeptember 3. és 2019. november 26. napja közötti időszak vonatkozásában 24,33 óra rendes munkaidőt meghaladó mértékű munkavégzés után az Mt. 107. § a) pontja és a 143. § (1)-(2) bekezdés rendelkezése alapján 65 983 forint illetménypótlék, és ezen összeg 2019. október 15. napjától számított törvényes késedelmi kamatának

megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

Az előzőekben előterjesztett kereseti kérelmek elutasítása esetén vagylagosan a 2018. szeptember 17., október 2., november 6., 2019. január 14., január 21. és május 6. napján ellátott 6 óra helyettesítésre számított 18 270 forint illetménypótlék, illetve helyettesítési díj és ezen összeg 2019. január 21. napjától számított törvényes késedelmi kamata megfizetésére kérte az alperes kötelezését.

A felperes a perköltség iránti igényét is bejelentette.

[16] A kereseti kérelme alapjául arra hivatkozott, hogy az alperes igazgatójának utasítása alapján a saját munkaköre ellátása mellett más pedagógust helyettesített, nemcsak a szakjába tartozó földrajz-történelem tanórákon, hanem egyéb tanórákon is. Emellett összevont helyettesítést is végzett, amikor az összevont csoportban a tanulói létszám az általános 20 fős létszámmal szemben mintegy 40 fő volt. A helyettesítések jelentős többletterhet jelentettek számára, ezek megtartása érdekében többletmunkát végzett a munkahelyén és otthon is, mivel az órákra fel kellett készülnie. A 2019. szeptember 3. és 2019. november 26. napja közötti időszakban reggel 7 óra és 7 óra 45 perc között diákfelügyeletet biztosított.

A jogi érvelését arra alapította, hogy az alperes a munkaidő-beosztást kizárólag a neveléssel-oktatással lekötött munkaidő vonatkozásában készítette el, az ezen felül adódó feladatok (pl: megbeszélések, versenyek, farsang) nem kerültek elrendelésre. Az alperes rendszeresen kötelezte az eredeti munkaidő-beosztás szerinti munkaidőtől eltérő munkavégzésre helyettesítés jogcímén oly módon, hogy azt az Mt. 97. § által előírt határidőhöz képest rövidebb időn belül rendelte el. Az Mt. 107. § a) pont alapján az így elrendelt helyettesítések rendkívüli munkaidőben végzett munkában minősülnek és ezért az Mt. 143. § (1) bekezdés által meghatározott díjazásra jogosult.

A felperes elismerte, hogy az alperes megfizetett bruttó 34 702 forint összeget, azonban állította, hogy ez nem a rendkívüli munkaidőben végzett munka ellenértéke volt, ezért a keresete vonatkozásában beszámításra nem alkalmas, és a keresetösszegezését nem érinti.

[17] Az alperes ellenkérelme a felperesi kereset teljes elutasítására és a felperes perköltségben való marasztalására irányult.

[18] Indoklásában utalt arra, hogy 2018. szeptember 1. napjától egyedileg határozta meg a felperes munkaidő beosztását akként, hogy a felperes az általános munkarendtől eltérően nem valamennyi munkanapon, hanem csak hétfőn és kedden 8 és 16 óra között, szerdán 8 és 12 óra között végzett munkát az alperesi intézményben, amely nem változott, így az Mt. 97. § (4) bekezdés értelmében irányadó volt. Az alperes vitatta a rendkívüli munkaidőben történt felperesi munkavégzést, álláspontja szerint a neveléssel-oktatással lekötött időkeret felett elrendelt órák vagy foglalkozások megtartása az eseti helyettesítés kategóriájába tartozott. Rendkívüli munkavégzésről pedagógusok esetében akkor lehet szó, ha a jogszabályi kereteken túlnyúlik az elrendelt munkavégzés, vagy eseti helyettesítés mértéke.

[19] Jogi érvelésében hivatkozott a 326/2013. (VIII.30.) Korm.rendelet (továbbiakban: Vhr.) rendelkezésére, mely kizárólag az eseti helyettesítés tekintetében ír elő elrendelési kötelezettséget. Erre tekintettel a felperes alaptalanul hívta fel az Mt. 97. § (4) bekezdés rendelkezését. Állította, hogy a felperes számára kizárólag eseti helyettesítést rendelt el, amelynek határidejét azonban a Vhr. nem szabályozza és nem minősült a közölt munkaidő-beosztás módosításának. A Vhr. 17. § (4) bekezdésben írt feltételek nem álltak fenn, az alperes a Vhr. 17. § (5) bekezdés rendelkezéseinek megfelelően végezte el a rendelkezésére álló munkaidő-nyilvántartások alapján a felperes túlóráinak számítását, és annak megfelelő díjazást teljesített.

Hivatkozott arra is, hogy az eseti helyettesítés díjazása tekintetében alkalmazta az alperesnél korábban hatályban volt, majd 2018. január 1-jén hatályba lépett kollektív szerződés rendelkezéseit is.

Vitatta, hogy csoportösszevonás esetén eseti helyettesítésről volt szó, hiszen ezen időben a pedagógus a neveléssel-oktatással lekötött munkaidő keretében tartott saját óráin tanít. Mivel az eseti helyettesítés csak a neveléssel-oktatással lekötött munkaidőn belül rendelhető el, a csoportösszevonás nem minősül eseti helyettesítésnek, rendkívüli munkaidőben végzett munkának, ezért külön díjazás nem jár.

Az alperes nem ismerte el a felperes által állított és a helyettesítéssel felmerült jelentős többletmunka végzését sem, ugyanakkor nem vonta kétségbe, hogy a felperes nem kizárólag a saját szakjába tartozó órákon helyettesített, hanem egyéb tanórákon is.

A felperest nem illeti meg többletdíjazás, az eseti helyettesítésre járó ellenértéket hiánytalanul megkapta.

[20] Az elsőfokú bíróság ítéletében kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 105 891 forint elmaradt helyettesítési díjat és illetménypótlékot, valamint ennek 2018. november 15. napjától számított törvényes késedelmi kamatát. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Megállapította, hogy a perköltségüket a felek maguk viselik.

Kötelezte az alperest, hogy külön felhívásra fizessen meg állam által előlegezett költség címén 135 072 forint összeget, és megállapította, hogy további 186 528 forint állam által előlegezett költség és a 15 000 forint eljárási illeték az állam terhén marad.

[21] Az ítélet indokolása szerint a felperes a perbeli helyettesítéseket a saját munkaköre ellátása mellett látta el. A helyettesített más pedagógusok munkakörébe tartozó feladatokat nem kizárólag akkor végezte, amikor helyettük megtartotta a tanórákat és egyéb iskolai foglalkozásokat, hanem akkor is, amikor összevontan tartotta meg a tanórát a saját osztályának és a hozzárendelt másik osztálynak is. A helyettesítések ellátása a felperes számára jelentős többletmunkát jelentett, különösen abban az esetben, amikor nem a saját szakjába tartozó tárgyak tanóráit kellett megtartania, és az összevont tanórákon is jelentős többletmunkavégzés merült fel, mert önmagában a nagyobb gyermeklétszám fokozottabb figyelmet igényelt. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság végkövetkeztetése szerint a perbeli helyettesítésekre a felperest helyettesítési díj illette meg a Kjt. 24. § (1) bekezdés alapján. A helyettesítésekért a felperest nem az Mt. 143. § (1)-(2) bekezdés alapján illeti meg a díjazás, mert a felperes a helyettesítéseket nem a napi munkaidőt meghaladóan végezte. Az összecszerűség meghatározásakor az elsőfokú bíróság részben a szakvélemény adatait vette figyelembe és a 2017. december 31. napjáig tartó időszakban a felperes által teljesített helyettesítésért az akkor hatályban volt kollektív szerződés szerinti díjazást számította. Miután a 2018. január 1. napjától hatályba lépett kollektív szerződés 16. pontjában foglaltak ellenére az alperes külön megállapodásban nem rendezte a rendkívüli munkavégzés díjazásával kapcsolatos kérdéseket és a jogszabály nem jelöli meg konkrétan a helyettesítési díj mértékét, a bíróság a felperes helyettesítési díját mérlegeléssel határozta meg. Ennek során a felperes illetménye 50%-a mértékében számított helyettesítési díjat tartott (legalább) arányosnak a felperes által végzett munkával (helyettesítéssel).

A felperes 24,33 óra rendes munkaidőt meghaladó munkavégzésre figyelemmel előterjesztett kereseti követelése tekintetében az elsőfokú bíróság a díjazás iránti igényt az Mt. 143. § (1)-(2) bekezdés alapján tartotta megalapozottnak, mivel az a felperesnek a rendes munkaidőt meghaladó munkavégzése volt. Az ezen időtartamra járó juttatás összegét a szakvélemény alapján határozta meg.

Az elsőfokú bíróság a felperes helyettesítési díja és rendkívüli munkaidőben végzett munka ellenértékének együttes összegéből levonásba helyezte az alperes által felperes részére kifizetett 34 702 forintot, és ennek figyelembevételével marasztalta az alperest.

[22] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az alperes fellebbezést terjesztett elő, és kérte a polgári perrendtartásról szóló 2016.évi CXXX. törvény (továbbiakban: Pp.) 383. § (2) bekezdése szerint annak megváltoztatását és a felperes teljes keresetének elutasítását, valamint a felperes kötelezését az első- és másodfokú perköltség megfizetésére.

[23] A fellebbezését a Pp. 369. § (3) bekezdés rendelkezésére alapította, és állította, hogy az elsőfokú bíróság megsértette a Pp. 279. § rendelkezését. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság tényként fogadta el a felperes által a helyettesítések alkalmával állított jelentős többletmunka végzését, azonban azt a felperes semmivel nem igazolta. Utalt arra is, hogy az elsőfokú eljárás során többször hivatkozott az összevont helyettesítések kapcsán arra, hogy az egységes ítélkezési gyakorlat szerint a közalkalmazott számára helyettesítés esetén csak akkor jár többletdíjazás, amennyiben a helyettesített munkatárs munkakörébe tartozó feladatok ellátásának időtartama meghatározható, illetve az együttes feladatellátás a rendes munkaidőt meghaladja (BH2021.52.), a felperes azonban ilyen feltételek fennálltát nem igazolta.

Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság minden egyes helyettesített órát többletdíjazással számolt el és figyelmen kívül hagyta az eseti helyettesítésre vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket. Az alperes a Vhr. 17. § szerinti eseti helyettesítések felső határát nem lépte túl, ezért az eseti helyettesítésnek minősülő órák után többletdíjazásra a felperes nem jogosult. Az eljáró bíróságnak tételesen kellett volna vizsgálnia, hogy a felperesi feladatellátás közül hány óra minősült eseti helyettesítésnek (amiért külön díjazás nem jár), és hány óra minősült többletdíjazással járó túlmunkának.

Az alperes szerint az elsőfokú bíróság tévesen helyettesítésként értékelte azt a felperesi munkavégzést is, amikor a felperes a saját óráit eleve nem tudta megtartani (mert például a diákjai osztálykirándulásán vagy kompetenciamérésen voltak) és bár a szó hétköznapi értelmében egy másik tanárt helyettesített, de a munkaköri feladatát teljesítette, a rendes munkaidejét meghaladóan többletmunkát nem végzett.

Az alperes a szakvélemény kapcsán hivatkozott arra is, hogy az homályos, önmagával és a perbeli adatokkal ellentétes volt, amelynek helyességéhez nyomatékos kétség fér, ezért a szakvélemény a Pp. 316. § (1) bekezdés alapján aggályosnak minősül. Ennek ellenére az elsőfokú bíróság a szakvéleményt az ítélezése alapjául elfogadta, noha a Pp. 206 § (1) bekezdés alapján lehetősége volt arra, hogy a szakértői véleményt mellőzze.

[24] A felperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és az alperes másodfokú perköltségben való marasztalására irányult.

[25] Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a Kjt. 24. § (1) bekezdés rendelkezéseinek és a bírósági gyakorlatnak (Kúria Kf.40.399/2021/7., Kúria Mfv.II.10.742/2016/5.,) megfelelően döntött a felperes kereseti kérelme tárgyában. A hivatkozott jogszabály alapján a helyettesítési díjnak nem feltétele, hogy az ellátott helyettesítés az eseti helyettesítés Vhr.-ben rögzített mértékén felül, azaz rendkívüli munkavégzésként keletkezzen. A Kjt. 24. §-ban leírt konjunktív feltételek teljesülése esetén a helyettesítési díj összege maradéktalanul megillette. A Vhr. 17. §-ban rögzített mértéket meghaladóan ellátott eseti helyettesítésért járó helyettesítési díj és a Kjt. 24. § (1) bekezdés szerinti többletmunkáért járó helyettesítési díj két különböző jogalap, azok iránti igényt egymástól elkülönülve kell értékelni. A periratokból láthatóan az általa ellátott helyettesítésekkel más munkakörbe tartozó feladatot végzett a kereseti követeléssel érintett órákban, ezzel jelentős többletmunkája merült fel, ezért jogosult a helyettesítési díjra.

A bizonyítékok szabad mérlegelésének elvével összhangban az elsőfokú bíróság a szakvéleményt értékelhette, és abban a részében, amellyel kapcsolatban aggály nem merült fel, figyelembe vehette.

[26] A fellebbezési eljárásban az ítéltábla az alperes fellebbezésében foglaltak, továbbá a Pp. 370. § (1) bekezdés és Pp. 371. § (1) bekezdés b) pont rendelkezései, valamint a Pp. 369 § (4) bekezdésében adott jogszabályi felhatalmazás alapján rögzített anyagi pervezetési jogkörében eljárva tájékoztatta a feleket, hogy az elsőfokú bíróság a Pp. 237. § (1)-(5) bekezdésben meghatározott közreműködési kötelezettsége teljesítésének hiányában a perfelvétel nem volt teljeskörű, mint ahogyan az elsőfokú bíróságnak az érdemi szakban mutatott közrehatási tevékenysége sem volt megfelelő. Erre tekintettel az ítéltábla

lehetőséget biztosított a feleknek – elsősorban az alperesnek – további nyilatkozata megtételére.

[27] Az ítéltábla által teljesített anyagi pervezetést követően az alperes hivatkozott az elsőfokú bíróság részéről a Pp. anyagi pervezetést szabályozó 237. § rendelkezéseinek a megsértésére és az eljárási szabálysértés miatt a Pp. 381. § alapján kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, valamint az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására és új határozat meghozatalára kötelezését.

Álláspontja szerint a felperesnek kell tényállítást tennie és kimunkálnia, hogy az általa megjelölt időpontokban pontosan mit és milyen mértékű többletmunkát végzett a helyettesítések alkalmával. A jelentős többletmunka teljesítésének megtörténtét a bíróságnak – vita esetén – bizonyítás lefolytatásával kell tisztáznia.

Az alperes a Pp. 220. § (1) bekezdés d) pont rendelkezésére utalással további bizonyítási indítványt terjesztett elő közoktatási szakértő kirendelése iránt, annak a szakkérdésnek a megválaszolására, hogy – a felperes nyilatkozatától függően – kimutatható-e olyan jelentős többletmunka a felperesnél, amely alapot ad a Kjt. 24. § (1) bekezdés alapján a helyettesítési díj érvényesítésére és arra, hogy a jelentős többletmunka milyen mértékű díjazást indokolhat.

[28] A felperes az alperesi fellebbezés kiegészítésére nyilatkozatot nem terjesztett elő.

[29] Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 376. § (1) bekezdés alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

[30] A fellebbezés megalapozott.

[31] Az ítéltábla elsődlegesen rögzíti, hogy az elsőfokú ítéletnek a helyettesítési díj és illetménypótlék címén 105 891 forint összeget meghaladó marasztalás iránt előterjesztett keresetet elutasító rendelkezését fellebbezés nem érintette, így az jogerőre emelkedett.

[32] Az ítéltábla az elsőfokú bíróság eljárása során kötelező hatályon kívül helyezést megalapozó eljárásjogi szabálysértést nem tapasztalt, ezért a továbbiakban az alperes eljárási szabálysértésre alapított, az elsőfokú ítélet mérlegelhető hatályon kívül helyezése iránt előterjesztett fellebbezését vizsgálta.

[33] Ennek elbírálása során abból indult ki, hogy a Pp. 2. § szerint meghatározott rendelkezési elv a polgári perjog legfontosabb alapelve, amely megnyilvánul abban, hogy a felperes keresetlevelében meghatározza a per tárgyát, az általa érvényesíteni kívánt jogot, az anyagi jogi jogalap meghatározása útján (Pp. 170. § (2) bekezdés b) pont). A Pp. a háromtagú

pertárgy fogalomra áttérve a keresetet három elemből állónak tekinti: kérelem, jogállítás és tényállítás.

[34] Az elsőfokú eljárás során az első perfelvételi tárgyaláson a felperes a Kjt. 24. § (1) bekezdés rendelkezésére alapított követelése alapjául jelentős többletmunka tényét állította, amelyet az alperes vitatott (Miskolci Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság M.151/2019/11. számú jegyzőkönyv), utalt a bírósági gyakorlatra (BH1994.513.) és arra, hogy az általa állított jelentős többletmunkát a felperesnek kell igazolnia.

[35] Az iratok alapján megállapítható volt, hogy a felek között vita volt a jelentős többletmunkavégzés ténye vonatkozásában, és ehhez kapcsolódóan az erre irányuló bizonyítási indítvány szükségessége és annak elmulasztása jogkövetkezményei tekintetében az elsőfokú bíróság az anyagi pervezetési kötelezettségét nem teljesítette és a Pp. 237. § (1)-(5) bekezdés rendelkezései szerint nem hatott közre annak érdekében, hogy a felperes a perfelvételi nyilatkozatát teljeskörűen előadja, a bizonyítási érdekének, kötelezettségének megfelelően a bizonyítási indítványát előterjessze.

[36] Az ítéltábla rámutat arra, hogy az elsőfokú bíróság közreműködési kötelezettségének ki kell terjednie arra, hogy a kereset következetessége szempontjából értékelhető tényelőadást kívánjon meg, kérdések feltevésével, nyilatkozatra felhívással és a megfelelő tájékoztatással.

Az elsőfokú bíróságnak figyelemmel kellett volna lennie arra, hogy amennyiben a felek között vita van abban, hogy valamely tény bizonyítása mely felet terheli, a bíróságnak kell tájékoztatást adni a bizonyíték rendelkezésre bocsátása, illetve a bizonyítás indítványozása elmulasztásának, valamint a bizonyítás esetleges sikertelenségének következményéről is. A bírósági gyakorlat egységes abban, hogy a bíróságot anyagi jogi pervezetési kötelezettség terheli, ha a perfelvételi nyilatkozat nem terjed ki valamely lényeges tény tekintetében a bizonyításra, vagy a felek között vita van abban, hogy valamely tény bizonyítása melyik felet terheli (Kúria Pfv.II.20.871/2020/6.).

[37] Az elsőfokú eljárás irataiból megállapíthatóan azonban az elsőfokú bíróság anyagi pervezetése formális és kifejezetten hiányos volt e tekintetben, azonban a perfelvételt ennek ellenére lezárta. Az ítéltábla kiemeli, hogy a perfelvétel lezárásának feltétele, hogy a félnek biztosítva legyen a lehetőség a perfelvételi nyilatkozata megtételére. A perfelvételt nem lehet lezárni, ha a fél valamely perbe vett igény vonatkozásában perfelvételi nyilatkozatot nem tett, vagy az kiegészítésre szorul. A perfelvétel lezárásának feltétele, hogy nincs olyan törvényes ok, amely miatt a perfelvételi tárgyalást a Pp. 192. § (1) bekezdés rendelkezései értelmében el lehetne, vagy el kellene halasztani.

[38] Az elsőfokú bíróság eljárása az érdemi szakban, a szakértői bizonyítás körében sem felelt meg a polgári perrendtartás szabályainak. Az alperes fellebbezésében helytállóan hivatkozott a Pp. 316.§ (1) bekezdés és 263.§ (1) bekezdés rendelkezésének megsértésére

(igaz, tévesen a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 206. § (1) bekezdés rendelkezését jelölte meg).

[39] A Pp. 316. § (1) bekezdésében meghatározott aggályossági okok fennállását a Pp. 317. § (1) bekezdés d) pont alapján az elsőfokú bíróságnak hivatalból kellett volna vizsgálnia és a sajátos pervezetés keretében fel kellett volna hívnia a felek figyelmét arra, ha a jogszabályban rögzített aggályossági ok valamelyike fennáll, különösen akkor, ha az alperes is hivatkozott a szakvélemény hibáira (Miskolci Törvényszék 9.M.70.064/2021/29. számú alperesi beadvány és 9.M.70.064/2021/40. számú tárgyalási jegyzőkönyv). A Pp. 316. § (3) bekezdés értelmében az aggályos szakvélemény a perben bizonyítékként nem vehető figyelembe. A bírósági gyakorlat egységes abban, hogy az aggályossági okok bármelyikének fennállása a szakvéleményt a bizonyításra való alkalmasságától fosztja meg, és kizárja annak bizonyítékként való felhasználását. A bíróság az aggályos szakvéleményt a bizonyítás eredményének mérlegelésekor semmilyen módon nem veheti figyelembe (Kúria Pfv.IV.20.154/2022/8.). Az elsőfokú bíróság azonban a szakvélemény vizsgálatát nem megfelelően végezte el, ugyanakkor a Pp. 346. § (5) bekezdés rendelkezései szerint az ítélete indokolásában a szakvélemény részbeni mellőzése okát sem adta meg. A perek tisztességes lefolytatásának elve megköveteli, hogy a bíróság a hibás, hiányos szakértői véleményt kijavíttassa, kiegészítse, a fél nem tudhatja meg csak az ítéletből, hogy a szakértői véleményt – akár részben – a bíróság alkalmatlan bizonyítási eszköznek értékelte (EBH2017.K.4.).

[40] Az előzőek figyelembevételével az ítéltábla megállapította, hogy az elsőfokú bíróság által elkövetett eljárási szabálysértések lényegesek és az ügy érdemi eldöntésére kihatottak. Az eljárási szabálysértés orvoslása a másodfokú eljárásban nem volt lehetséges, az elsőfokú eljárás megismétlése elengedhetetlen. A bíróság a peres eljárás alatt az érvényesíteni kívánt joghoz – és az annak alapjául megjelölt tényállításhoz – a másodfokú bíróság a fellebbezési eljárásban a fellebbezési kérelem korlátaival kötve van, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet nem bírálhatja felül a keresettel érvényesített jog alapjául megjelölt tényállítás hiányossága esetén. Az ítéltábla figyelembe vette azt is, hogy egyes eljárási cselekményeket – így a kereseti kérelem és ellenkérelem korlátai között a jogvita kereteinek, és az annak alapjául szolgáló tényállításoknak a meghatározását és a bizonyítást – teljes értékű módon kizárólag az elsőfokú eljárásban lehet fogatosítani.

[41] Mindezekre figyelemmel az ítéltábla a Pp. 341. § (2) bekezdés rendelkezéseinek megfelelően részítélettel határozott és az elsőfokú ítéletet azon részében, amelyben a keresetnek helyt adva marasztalta az alperest a helyettesítési díj és az illetménypótlék megfizetésére, a Pp. 381. § alapján hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította.

[42] Az elsőfokú bíróságnak a perfelvételi szaktól kell lefolytatnia az új eljárást, amelynek során a Pp. 191. § (1) és (3) bekezdés, továbbá a Pp. 237. § (1) és (2) bekezdés rendelkezésére is figyelemmel tisztázni szükséges a jogvita szempontjából lényeges

nyilatkozatokat, valamint a lényeges tény vonatkozásában fennálló bizonyítási kötelezettségről megfelelően tájékoztatni szükséges a feleket.

[43] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróságnak egyértelműen tisztáznia kell a felperes által állított jelentős többletmunkavégzés tényét, idejét, mértékét. Ehhez képest vizsgálendő a végzett munkával arányos díjazás összecszerúsége. A felperes kereseti kérelmének elbírálásakor elengedhetetlen annak rögzítése, hogy a felperes milyen jogcímen, azaz mely jogszabályi hivatkozása alapján, pontosan milyen összegre jogosult. Megjegyzi az ítéltábla, hogy ennek meghatározása jogcímenként és összecszerűen az ítélet rendelkező részében is szükséges.

[44] Az elsőfokú bíróság a megfelelően lefolytatott perfelvétel alapján lesz abban a helyzetben, hogy az érdemi tárgyalási szakban a szükséges bizonyítást lefolytassa és eldöntse a pert.

[45] Az ítéltábla a Pp. 386. § (3) bekezdés értelmében határozta meg a felek másodfokú eljárási költségét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pont és (5) bekezdés rendelkezései alapján. A perköltség általános forgalmi adót tartalmaz.

[46] Az ítéltábla a Pp. 386. § (3) bekezdés és az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 46.§ (1) bekezdés alapján rendelkezett a másodfokú eljárásban meg nem fizetett fellebbezési illeték összegéről, figyelemmel arra, hogy a fellebbezéssel érintett pertárgyérték 105 891 forint volt.

[47] A részítélet ellen a fellebbezés lehetőségét a Pp. 365. § rendelkezése zárja ki.

Debrecen, 2023. március 10.

Dr. Tass Edina s. k. a tanács elnöke, Dr. Paulik Andrea s. k. előadó bíró,
Dr. Répássy Árpád s. k. bíró